

ALLAH'TAN HAKKIYLA UTANMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ, ve senedinâ, ve mededinâ, ve müşeffiinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Fekâle'n-nebiyyü salla'llâhu aleyhi ve sellem:

كُلُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَدْخَلَ الْجَنَّةَ قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ
اللَّهِ قَالَ فَاقْصِرُوا مِنَ الْأَمَلِ وَثَبِّتُوا أَجَالَكُمْ بَيْنَ
أَبْصَارِكُمْ وَاسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ قَالُوا يَا
رَسُولَ اللَّهِ كُلُّنَا نَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ قَالَ لَيْسَ كَذَلِكَ
الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ وَلَكِنَّ الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ أَنْ لَا تَنْسُوا
الْمَقَابِرَ وَالْبُلَى وَأَنْ لَا تَنْسُوا الْجُوفَ وَمَا وَعَى
وَأَنْ لَا تَنْسُوا الرَّأْسَ وَمَا اِحتَوَى وَمَنْ يَشْتَهِي
كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدْعُ زِينَةَ الدُّنْيَا هُنَالِكَ اسْتَحْيِي
الْعَبْدِ مِنَ اللَّهِ وَهُنَالِكَ أَصَابَ وَلايَةَ اللَّهِ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(Küllüküm yuhibbü en yedhule'l-cenneh? Kâlû: Neam, yâ rasûla'llah! Kâle: Feaksırû mine'l-emel, ve sebbitû âcâleküm beyne ebsâriküm, ve'stahyû mina'llâhi hakka'l-hayâ'. Kâlû: Yâ rasûla'llah! Küllünâ nestahyî mina'llâh! Kâle: Leyse kezâlike'lhayâu mina'llâh, velâkinne'l-hayâu mina'llâhi, en lâ tensevü'l mekâbire ve'l-belâ, ve en lâ tensevü'l-cevfe ve mâ veà, ve en lâ tensevü'r-re'se ve ma'htevâ, ve men yeştehî kerâmete'l-âhireti yedau zînete'd-dünyâ; hünâlike'stihye'l-abdi mina'llâhi, ve hünâlike esâbe velâyete'llâh)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hasan el-Basrî tabiinden, meşhur âlimlerden, sîmâsı güzel; ahlâkı, menâkıbı, ilmi, irfanı güzel büyüklerimizden. Abdullah İbnü'l-Mübârek yine tâbîinden, hadis alimi, silahşor, kahraman, cengâver, cömert, mübârek bir zât! Bu şahıslar, Peygamber Efendimizin bu hadis-i şerifini, mürsel olarak rivâyet etmişler. Yani, söz kendilerinden geliyor. Onlar, kimden duyduklarını, sahabenin ismini zikretmiyorlar.

Bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS şöyle buyurmuş:¹

كُلُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ

¹ Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.107, no:317; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.185; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kasru'l-Amel*, c.I, s.30, no:29; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.938, no:43611; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.383, no:15757.

(Küllüküm yuhibbü en yedhule'l-cenneh?) Soruyor Efendimiz: “Hepiniz cennete girmeyi istersiniz, değil mi?” Müslümanlar tabii ki canını verir. Sorulur mu; müslümanın gayesi, Allah’ın rızasını kazanmak, cennete girmek.

(Kâlû: Neam yâ rasûla’llâh!) “Tabii, elbette istiyoruz! Elbette, isteriz cennete girmeyi!” Allah’ın o dâr-ı nâimine; o sevgili kullarını aldığı, sevgili kullarına bahşettiği, sevgili kullarına hazırladığı, hakkında (*uiddet li'l-müttakîn*) buyrulan, müttakîlerin mükâfatlara nâil olduğu, sâlihlerin girdiği o yeri kim istemez? Hepimiz istiyoruz!

Allah hepimizi, şu topluluğumuzla o cennete dahil eylesin... Cemaliyle müşerref sevdiği kullarından eylesin... Sevmediği kullardan, cehenneme düşenlerden, azaba uğrayanlardan, gazabına uğrayanlardan, kahrına uğrayanlardan etmesin... Hepimiz Cennete girmeyi istiyoruz. Onlar da! “Yâ Rasûlallah! Elbette isteriz, Cennete girmeyi!” dediler. (*Kâle*) O zaman Peygamber SAS buyurdu ki:

فَاقْصِرُوا مِنَ الْأَمَلِ وَثَبِّتُوا أَجَالَكُمْ بَيْنَ أَبْصَارِكُمْ
وَاسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ

(*Feaksirû mine'l-emel, ve sebbitû âcâleküm beyne ebsâriküm, ve'stahyû mina'llâhi hakka'l-hayâ'*)

Üç şey tavsiye etti:

1. “Madem cenneti istiyorsunuz, o zaman, arzularınızı, emellerinizi, kısa tutun! Arzularınızı, temennilerinizi, emellerinizi çok uzatmayın, çok uzağa götürmeyin, kısa tutun! Tûl-i emele düşmeyin, tûl-i emel yapmayın, emelinizi kısa tutun! Ne demek olduğunu dilimin döndüğünce anlatacağım biraz sonra. Bu bir tavsiye.

2. Ecellerinizi, gözünüzün önüne yerleştirin!

3. Bir de Allah’tan nasıl utanmak gerekiyorsa öyle utanın! Allah’tan hayâ duyun, utanın, utanma duygusunu hissedin!

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كُلُّنَا نَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ

(Kâlû: Yâ rasûla’llâh! Küllünâ nestahyî mina’llâh) “Dediler ki: Hepimiz Allah’tan utanırız!”

Hakikaten utanır insan, değil mi? Bir kuldandan bile utanır. Biraz bir yeri açılacak olsa, utanır. Biraz mahcup olacak bir durum olsa, utanır. Hepimiz Allah’tan utanırız.

(Kâle) Dedi ki:

لَيْسَ كَذَلِكَ الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ وَلَكِنَّ الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ
أَنْ لَا تَنْسُوا الْمَقَابِرَ وَالْبَلَى وَأَنْ لَا تَنْسُوا
الْجَوْفَ وَمَا وَعَى وَأَنْ لَا تَنْسُوا الرَّأْسَ وَمَا
اِحْتَوَى وَمَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدْعُ زِينَةَ

الدُّنْيَا

(*Leyse kezâlike'l-hayâü mina'llâhi*) “Sizin öyle hemen basit, utanıyoruz dediğiniz gibi değil bu utanma... Benim istediğim tarzda olması için, şöyle olacak:

(*En lâ tensevü'l-mekâbira ve'l-belâ*) Kabirleri unutmayacaksınız, bu kemiklerin, bir gün gelip, yıpranıp, ufalanıp, eskiyip dağılacağını unutmayacaksınız!

(*Ve en lâ tensevü'l-cevfe ve mâ veà*) Karnınızı, midenizi kalbinizi; bunları ve bunların içinde ne olduğunu unutmayacaksınız.

(*Ve en lâ tensevür-re'se ve ma'htevâ*) Kafayı da unutmayacaksınız. Kafanın içinde ne olduğunu unutmayacaksınız.”

Kalbin içinde ne var? Midenin, karnının, kafanın içinde ne var? Bunları hiç aklınızdan çıkartmayacaksınız! İşte o zaman Allah'tan gerektiği şekilde utanmak mümkün olabilir.

(*Ve men yeştehî kerâmete'l-âhireti yedeu zînete'd-dünyâ*) “Ahiretin büyük ikramlarını, Allah'ın, kendisine ikramda bulunmasını temenni eden, isteyen kimse, dünyanın süsüne, ziynetine gösterişine aldırılmaz, onu terk eder. İşte Allah'tan böyle korkar kul. Böylece, Allah'ın evliyası olmaya erişir.” diyor, Peygamber Efendimiz.

Şimdi bunları açıklayalım. Çünkü, bu kelimelerin hepsi açıklanacak kelimeler. Bu zamanın insanları, Türkçeyi bile unutuyor Avustralya'da.

İngilizce konuşa konuşa, Türkçe kelimeleri unuttuyor. Bana cemaatten kardeşlerimiz söylediler:

“—Biz, her vaizin konuşmalarını anlayamıyoruz hocam!” dediler. “Çünkü kelimeleri unutuyoruz. On sene durmuşuz, on beş sene durmuşuz. Kelimeleri unuttuğumuz için, bazı cümlelerin mânâsını anlayamıyoruz” dediler.

Halbuki bunun içinde geçen tabirler, dinî tabirler. Bunu, Türkiye’de olanlar da, Türkçe’yi biliyorum diyenler de bilmez. İzah etmek lazım!

a. Emelinizi Kısa Tutun!

Emeli kısa tutmak ne demek? İnsanın içinde, hepimizin içinde arzuları, temennileri, plânları, programları, ümitleri var. Diyoruz ki, meselâ;

“—Ne haber, nasılsın, iyi misin?”

“—Teşekkür ederim, iyiyim”.

“—Nasıl bir plân kuruyorsun, istikbale doğru filân?”

“—İşte, burada birkaç sene daha çalıştıktan sonra hocam Türkiye’ye döneceğim; biraz arazi aldım; ev yaptırtıyorum şu anda, biraz daha böyle çalıştıktan sonra, şöyle olacak, böyle olacak; çocukları evlendireceğim; ondan sonra şu olacak, bu kalacak; sakal bırakacağım, hacca gideceğim, tevbekâr olacağım!”

Bir program yapıyor. Yani üç seneden başlıyor, beş sene, yedi sene, on sene, on beş sene, ileriye doğru herkesin böyle plânları oluyor. Plan, emel, arzu, temenni; bütün bunlar ortada

olan bir şey değil, istikbale ait düşünceler.

Eski zamanda adamın birisi gelmiş, papucunu yaptırmış. Ustanın başına dikilmiş, ustaya demiş ki:

“—Aman pabucu sağlam yap, pençesini sağlam dik! İyi kösele koy, birkaç sene dayansın!” diye böyle konuşuyormuş.

Orada evliyadan bir zat varmış, gülmüş. Birisi kenara çekmiş, sormuş:

“—Hocam! Sen bunun bu sözüne niçin güldün?” demiş.

“—Adamın iki aylık ömrü var... Yâni, ben mâneviyat gözüyle gördüm, Allah mâlûm etti, anladım. O, ‘Birkaç sene ayakkabım dayansın!’ diyor; ona güldüm.” demiş.

Biz birtakım plânlar yapıyoruz ama acaba ileriye doğru ne kadar yaşayacağız? Kaç sene yaşayacağız? Seneyi bırak, kaç ay yaşayacağız? Ayı bırak, kaç gün yaşayacağız, kaç saat yaşayacağız? Bunu hiç kimse bilmiyor. Yani, ne zaman öleceğine dair bir bilgisi yok.

“—Allah hepimize uzun ömür versin; uzun ömürlerle yaşayalım, sevaplı işler yapalım, Allah’ın huzuruna, sevdiği kullar olarak varalım! Sevaplarımız biriksin; çok yaşayalım, çok hayır işleyelim, sevabımız biriksin!” diye temenni ederiz ama hiç de belli olmuyor.

Bazen, bir kaza duyuyorsun. Bazen bir acı haber duyuyorsun, “Filanca, sizlere ömür!” Kalp krizinden gidivermiş. “Vah! Genç yaşında gitmiş.” Veyahut trafik kazası olmuş beş kişi

ölmüş, üç kişi ölmüş. Böyle şeyler duyuluyor. Uçak düşüyor bazen. Değil mi?

İnsanoğlunu, hayırlı işleri yapmaktan alıkoyan duygulardan bir tanesi, ben bu hayırlı işleri ileride yapacağım düşüncesi.

“—Haydi, hacca git!”

“—Hocam, dur bakalım, çocukları evlendirelim, şöyle yapalım...”

Bir sürü uzun, ileriye doğru tasavvur. Ama o kadar yaşayacağını bilmiyorsun. Sen, şimdi zengin olmuşsun, boynuna borç olmuş hacetmek... Bu sene gitmiyorsun, önümüzdeki seneye gitmeğe niyetli değilsin, daha sonraya niyetli değilsin; çocuğun var, ilkokulda, okuyacak, onu evlendireceksin, ondan sonra gideceksin; ihtiyarladıktan sonra! İyi ama o kadar yaşayacak mısınız?

Haccı geciktiriyor, tevbeyi geciktiriyor, namaza başlamayı geciktiriyor, sakal bırakmayı geciktiriyor, hayır yapmayı geciktiriyor, Kur'an öğrenmeyi geciktiriyor. Neden? Çok yaşayacağını sanıyor, umut ediyor da, ondan.

Halbuki; birisine yarın öleceğini bildirirse, Allah; nasıl ibadet eder, nasıl tevbe eder. Borçlarını ödemeğe, âhirete hazırlıklı olarak gitmeğe çalışır? “Üç ay sonra öleceksin, bir sene sonra öleceksin!” deseler, nasıl hazırlık yapar? Demek ki, insanın; ileriye doğru geniş düşünmesi, ümit beslemesi, çok yaşayacağını sanması, insanı hayırlı işleri yapmaktan alıkoyabilir.

Efendimiz, işte bunu yasaklıyor. Yani, emelini hiç uzun tutma. Çok yaşayacağını gönlüne

getirme. Zaten arkasındaki cümle, onu biraz daha açıklıyor.

b. Ecelinizi Gözünüzün Önüne Alın!

(*Sebbitû âcâleküm beyne ebsâriküm*)
“Ecellerinizi, gözünüzün önüne alın! Yani, Sanki eceliniz hemen çok yakınmış gibi düşünün!” diyor.

Onun için, eskiden büyükler sabaha çıktılar mı, akşama

ereceklerini garanti etmezlermiş. Akşama erdilerse, sabaha çıkacaklarına garantili gözle bakmazlarmış; her işlerini tamamen bitirirlermiş.

Bir memurdan, müdür muavininden bahsediyorlar: daireye gelirmiş mübarek erkenden, çalışır-mış, çalışır-mış, çalışır-mış; namaz vakitlerinde gidermiş dairenin yakınındaki camide namazını kılar-mış. Ondan sonra gelirmiş, masasındaki bütün evrakı bitirirmiş;” tamam, ben yarın ölsem, şu masanın bilinmeyen bir işi kalmadı, yapılmayan bir işi kalmadı. Bütün memuriyetimle ilgili işleri bitirdim” der, ondan sonra gidermiş. Böyle gidermiş. Yarına işini bırakmazmış. Ecelinin yakın olduğunu bilen, ileriye doğru ümidini kısa tutan bir insan, hayrı çok yapar, gevşek durmaz, günahlardan çabuk tevbe eder.

Onun için, Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Öyle, çok yaşayacağınızı ümit etmeyin; ecelinizi gözünüzün önünde tutun ve Allah’tan nasıl utanılmak gerekiyorsa, öyle utanın!”

“—Hepimiz utanıyoruz, yâ Rasûlallah!”

“—Yok, utanmak öyle değil. Utanmak için, yani utanmanın içinizde canlı olarak yaşaması için kabirleri, yıpranmış kemikleri, toprak olmuş kemikleri, çökmüş mezarları, gözünüzün önünden gidermeyeceksiniz.”

“—Bak! Bunların hepsi, bir zamanlar bey idi, paşa idi, ağa idi, nazlı hâtûn idi, yiğit delikanlı idi ama, hepsi toprağın altına gitti. Bu kara toprak, bir gün bizi de alacak, biz de öleceğiz!” diye, düşünecek, gevşeklik etmeyecek insan.

Sonra içini ve içinin de içinde ne olduğunu unutmayacak. Cevf, insanın içidir. İnsanın içinde ne var? İnsanın içinde şu kaburgaların alt tarafında, karın dediğimiz yer var. Burada mide ve barsaklar var; hazma yani bir şeyi yemeğe, yenileni öğütmeğe yarıyor. Bunu unutmamak, bunun içinde ne olduğunu unutmamak ne demek? Yani, midene haram lokma sokmamağa dikkat edeceksin! Utanmak bu.

“—Ben Allah’tan utanıyorum.”

“—Utaniyorsun ama bu nasıl utanmak?”

“—Namaz kılmazsın, oruç tutmazsın, haram yersin, içki içersin, şöyle yaparsın, böyle yaparsın; utanman sahte...

Yani, midene, midenin içine ne doldurduğuna dikkat ederse, insan utanmış olur. Haram yemiyor, Allah’ın yasak ettiği şeyleri yemiyor; kul hakkı, yetim hakkı, dul hakkı yemiyor; içki içmiyor... O zaman karnını ve karnının içinde ne olduğunu kolluyor.

Peki, insanın içinde bir de, başka ne var? Kalbi var. Kalp de çok önemli. Kalbin içinde de

duygular var. Duygular da, çok önemli. Yani, kin duygusuna mı sahiptin, fesat duygusuna mı sahiptin? Hain misin, mel'un musun? Nesin yani? Samimî misin, ihlâslı mısın? Bu da kalbin içindeki şeylerdir. İşte ona da dikkat edecek.

Allah'tan utanan insan, kalbinden kötü duygu geçirmeyecek. "Allah biliyor!" diyecek, utanacak. Kötü duygu olmayacak kalbinde... "Allah görüyor!" diyecek, kötü duyguları içinden silip atacak. İyi duygularla dolduracak, kalbi pırıl pırıl, altın gibi olacak; içi nûr dolu, zikrullah, iyi duygular dolu olacak; iyi şeyler isteyecek. Arkadaşlarının, müslümanların insanların, herkesin iyiliğini isteyecek!

İşte bak! Şu içimizin öbür tarafları dolu, et, kemik, bacaklarımız dolu, kollarımız dolu da; *cevf* dediğimiz içimizin iki bölümü var, aşağı tarafı mide, yukarı tarafı kalp... Midenin içindekiler tarandık, helallikle ilgili; kalbin içindekiler de, güzel huylarla, kötü huylarla ilgili. Bunlara dikkat ederse insan, Allah'tan utanmış olur. Yoksa, "Ben Allah'tan utanıyorum!" demek yetmez.

Libya'dan bir profesör geldi, İlahiyat Fakültesi profesörü; sarıklı, cübbeli geziyor. İstanbul'a geldi, Hocamız da bize emretti.

"—Bunu gezdirin!" diye.

Misafiri gezdireceğiz. Teknik Üniversite'den matematik hocası bir arkadaşımızın arabasına bindik, ben de yanındayım, gezdiriyoruz. Nereye götürelim, İstanbul'a gelen bir Arap misafiri? Türkçe bilmiyor. Dedik ki:

"—İlk önce Eyyûb Sultan Hazretleri'ne

götürelim. Ebû Eyyûb el-Ensârî, Hâlid bin Zeyd Hazretleri'nin türbesini ziyaret edelim!" Götürdük oraya, dedik ki:

"—Bu, Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman ev sahipliğini yapmış olan, dayızadelerinden, Benî Neccâr kabilesinden olan, Peygamber Efendimizin, mihmandarı, bayraktarı, misafir edicisi, evinde misafir kalmış olduğu mübarek Hâlid bin Zeyd Hazretleri'nin türbesi..."

Arap profesör başını salladı:

"—Biliyorum, biliyorum. Bu zat canlıken de mücahiddi, öldüğü zaman da mücahiddi. Canlıken de cihad etti. Ölüyken de cihad etti."

Biz ona bir şey öğretelim derken, o bize bilmediğimiz bir şeyi söyledi.

"—Nasıl?" dedik.

"—Bu, İstanbul'a geldiği zaman, surların karşısında düşmanla

cihad etmiş, cihad sevabını almış. İstanbul'a kadar gelmiş. O zamanın imkânsızlıkları ile... Uçak yok ki, hemen üç saatte, dört saatte kalksın, Medine'den oraya gelsin, aylar süren seferleri yaparak gelmişler; Allah rızası için İslâm'ın bayrağını dikmeğe gelmişler. Gelmiş, cihad etmiş, cihad sevabını almış Peygamber Efendimiz'in zâten sâhabesi. Zâten yıldız gibi kıymetli insan.

Ama vefat edeceği zaman hastalanmış, demiş ki:

“—Ey benim kıymetli cihad arkadaşlarım! Silah arkadaşlarım! Ben öldüğüm zaman, benim tabutumu aranızda alın, bir hücum edin düşmana; surlara yaklaşabildiğiniz kadar yaklaşın, “Allah, Allah!” diyerek, “Lâ ilâhe illallah!” diyerek yaklaşın, yaklaşın; beni surlara ne kadar yakın yere gömerseniz, o kadar size müteşekkire olurum.” demiş.

Onlar da vasiyetini tutmuşlar. Vefat edince, koymuşlar tabuta, hücum etmişler, “Ya Allah!” deyip surlara kadar yaklaşmışlar. O da, tabutla vefat etmişken de hücum etmiş düşmana. Yani, hayatta iken hücum ettiği gibi, vefatında da, hücum etmiş; sonra onu oraya gömmüşler.

Şimdi o zatın türbesini ziyarete gidiyoruz. Mübarek, İstanbul’un başının tacı; Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri. Baktık orada, mini demeyeceğim ama kısa etekli bir kız. Yani, eteği dizinin bir karış üstünde bir kız. Kolları da kısa, şişmanca, tombulca; on dört, on beş yaşında. Bir de, küçük çocuk var. Oradan güvercinleri yakalayacağız diye çocuk koşturuyor, kız da onun arkasından koşuyor. “Aman! Çocuk düşmesin yere...” diye eğiliyor, kalkıyor; etekleri kısa!

Bizim Teknik Üniversite’deki arkadaş matematik hocası, onun yanına gitti dedi ki:

“—Bak! Kız kardeşim, sen benim kardeşimsin. Müslüman, müslümanın kardeşidir. Burası Peygamber Efendimiz’in sahabesinin türbesi, bir caminin avlusu... Bu kıyafetin buraya uygun değil. Sonra sen farkında değilsin anla,

eğiliyorsun, namahrem yerlerin görülüyor. Kalkıyorsun, başka yerlerin görülüyor. Olmuyor böyle” dedi. Kız, ne cevap versin?

“—Olsun! Benim kalbim temiz” diyor.

“—Deterjanla mı temizledin? Ne yaptın Vim’ledin mi, Fay’ladın mı, nasıl temizledin?”

“—Kalbin temiz! Kalbin temizliği, için kötü huylar çıkacak, iyi huylar gelecek. Kötü duygular, düşünceler, fikirler gidecek. Hâlis duygular, altın gibi duygular gelecek; o zaman belli olur.”

“—Benim kalbim temiz; sen benim kalbime bak!” diyor.

Biliyor kalbine bakılmayacağını “kalbime bak, kalbim temiz” diye beni aldatabilirsin ama Allah kalbini görüyor.

c. Allah’tan Hakkıyla Haya Edin!

Allah’tan utanıyorsa bir insan kalbini temizleyecek! Allah’tan utanıyorsa bir insan, midesine haram lokma sokmayacak, kalbine kötü duygu getirmeyecek. Efendimiz böyle tâbir ediyor. Ne güzel tâbir! Gerisi hepsi boş...

Sen, “Allah’tan utanıyorum” diyorsun. “Hepimiz Allah’tan utanıyoruz!” diyorlar sahâbe-i kirâm...

“—Hayır!” diyor. “Allah’tan utanmak o değil. Midene ne doldurdun? Ona dikkat edeceksin! Kalbinde hangi duygu var? Ona dikkat edeceksin! Allah’ın sevdiği duygu, düşünce mi var, kötü duygu mu var? Allah’ın razı olduğu gıda mı var, midende; haram gıda mı var? Rüşvet mi aldın? Hırsızlık mı, yaptın? Adam mı aldattın?

Hak mı yedin? Utanıyorsan, Allah biliyor diye, yememen lâzım.” Böyle tarif ediyor utanmayı peygamberiz, muhterem kardeşlerim!

Sonra, bir de buyurmuş ki:

(Ve lâ tensevü'r-re'se ve ma'htevâ) “Aklı ve kafasının içinde ne olduğunu da, kontrol etsin Allah'tan utanan müslüman...” Yâni, niyeti, düşüncesi, tefekkürü iyi olacak. Kötü düşünceler olmayacak. Kötü plânlar kurmayacak, iyi şeyler düşünecek. İşte o zaman insan Allah'tan korkmuş olur.

Hem de daha neler söylüyor bakın!

(Ve men yeştehî kerâmete'l-âhirete yedau zînete'd-dünyâ) “Âhiretin kerametini, Allah'ın ikramlarını, isteyen kimse, dünyanın süsünü, zînetini, gösterişini bir tarafa bırakır; dünyanın süsüne, zînetine bakmaz! Kalbini süslemeğe, midesini temiz tutmağa, midesine haram sokmamağa, içini süslemeğe çalışır.” Dışını süslemişsin, ne kıymeti var?

İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri de böyle nasihat etmiş, kendisinden nasihat isteyen kimseye!

“—Herkes dışını süsler; sen içini süsle!” diyor. Herkes saçını tarar, bilyantin sürer, elbisesini ütüler, temiz elbise giyer; kirlendiği zaman yıkar, ayakkabısını boyar. “Herkes dışını süsler ama, sen benden madem nasihat istedin; benim de, sana vasiyetim, sen gönlünü temizle, gönlünü süsle, içini süsle, için ilimle, irfanla, güzel duygularla, güzel ahlâkla süslü olsun!” demiş oluyor. Burada da, aynı şey karşımıza

geliyor işte!

Bir şey daha diyor: Efendimiz:

(*Hünâlike'stihye'l-abdi mina'llâhi*) “İşte insanoğlu, böyle yaparsa, Allah'tan korkmuş olur. (*Ve hünâlike esâbe velâyete'llâh*) Ve böyle yaparsa, o zaman, Allah'ın evliyası olması mümkün olur.” diyor. Evliyalığı istemez miyiz hepimiz? Allah'ın sevgili kulu, Allah'ın sevdiği, ikram ettiği, evliyasından olmak istenmez mi; herkes ister. Bunun şartı neymiş? Mideye dikkat etmek, haram sokmamak; kalbe dikkat etmek, kötü huyları atmak; yerleştirmek; Allah'tan utanmak. Nasıl utanacak? Şimdi sen, af edersin kapı çalınsa, kısa donunla çıkar mısın kapıyı açmağa? Çıkmazsın. Adamdan utanıyorsun. Yani, gelenden utandığın için, kısa donla çıkmazsın. Atletle, çarşıya pazara çıkar mısın? Pijamayla, yırtık bir elbiseyle, çirkin-kötü bir şeyle çıkar mısın, çıkmaz mısın? “Utanırım!” dersin, çıkmazsın. Neden? Başkası görürse utanırsın, görmezse öyle gezersin. Evin içinde dolaşabilirsin pijamayla veyahut kısa donla; kimse görmüyor diye dolaşırsın, gören olursa utanırsın. Allah'ın gördüğünü bilen insan, Allah'tan utanır!

İşte evliyalık böyle başlıyor. Zaten, hadis-i şerifleri incelediğin zaman, hepsi insanı aynı noktaya götürüyor. Peygamber SAS Efendimiz'e Cebrâil AS sordu:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I,

وَمَا الْإِحْسَانُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

(*Ve me'l-ihsânü yâ rasûla'llâh*) “İyi kulluk, kulluğu güzel yapmak, ihsan makamına nail olmak, yüksek dereceli evliya derecesine çıkmak nasıl olur yâ Rasûlallah?”

Cevâben buyurdular ki:

الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ
تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

(خ.م.ن.ه.حم.خز.حب.ش.حل.عن أبي هريرة؛ م.د.ت.ن.ه.حب.ق.عن عمر)

(*El-ihsânü en ta'buda'llâhe keenneke terâhû*) “İhsân, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni görüyormuş gibi, karşındaymış gibi ona ibadet etmendir. (*Fein lem tekün terâhu, feinnehû yerâke*) Çünkü sen onu görmüyorsun ama, o seni görüyor.”

Sen, onu göremezsın zaten, bakamazsın. Bak-san, gözlerin kamaşır.

---

s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erbaüne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu'lEhâdîs*, c.X, s.494, no:10108.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ

(الأنعام: ١٠٣)

(*Lâ tûdrikühü'l-epsâr, ve hüve yûdrikü'l-epsâr.*” Gözler onu göremez. Ama, Allah hepsini görür; gözleri görür, gönülleri görür.” (En’am, 6/103)

Allah her şeyi gördüğü için, sen Allah’ın huzurundasın.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm, eyne mâ küntüm*) buyurmuş. “Nerede olursak olalım, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi görüyor, bizimle beraber.” (Hadîd, 57/4)

“Allah, her yerde hâzır ve nazır!” sözüne, içimizde itiraz eden bir kimse var mı? Yok, ayetle sabit.

(*Ve hüve meaküm*) O, sizin yanınızda... Her zaman, her yerde... Burada da, evde de, yalnızken de, kalabalıkta da, gece de, gündüz de yanında... Pekiyi, yanında insanlar olduğu zaman utanıyorsun da, Allah CC yanındayken, niye utanmıyorsun?

İmanın zayıflığından dolayı utanmıyor. Ama Allah’ın kendisini gördüğünü bilen, görüyormuş gibi ibadet eden, evliya oluyor. Burada da, öyle söylüyor Peygamber Efendimiz. Hadis-i Cibril dediğimiz, öbür hadis-i şerifte de, aynı noktaya geliyor iş.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Hepimiz Cennete girmek ister miyiz; sahabe-i kiram evet demiş, biz de “evet” diyoruz. Onun için ne yapmak lâzım? Allah’tan utanmak lâzım. Nasıl utanacaksın? Hepimiz utanıyoruz. Lâfla utanmak değil, midene haram sokmayacaksın, kalbinde kötü duygu, kafanda kötü fikir bırakmayacaksın. Kafanda iyi fikirler, kalbinde iyi duygular, midende helâl lokma olacak. Buna dikkat ettiğin zaman; harama el uzatmadığın, kötü düşünmediğin fitne, fesat düşünmediğin zihnini ters şeylerle çalıştırmadığın zaman, Allah’tan utanmış oluyorsun. İşte o zaman, evliyâlık nasip oluyor diyor, Peygamber Efendimiz.

Müjde veriyor, ipucu veriyor. İmtihanda, cevap verelim, diye ipucu veriyor Allah. “Allah’ın evliyâsı olmak istiyorsan, cennete girmek istiyorsan buna dikkat et!” demiş oluyor.

Allah’tan, hepimiz utanalım! Bizi her yerde gördüğünü, her yerde hâzır ve nâzır olduğunu, bilelim, ona göre hareket edelim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bize kendisine güzel kulluk etmekte yardımcı olsun... Tevfikini refik etsin... Verdiği nimetlere şükretmekte yardımcı olsun...

Kendisini seve seve, aşk ile şevk ile zikretmekte yardımcı olsun! Ömrümüzü, güzel işler yaparak, edebe uygun işler yaparak, Allah’ın sevdiği işleri yaparak, güzel bir tarzda, ârifâne, zarîf bir şekilde, müeddep bir şekilde, edeple, irfanla, devam ettirmeyi; günahlardan, haramlardan,

çirkin, ahlâksız, pis işlerden, kötü şeylerden uzak olmayı, uzak durabilmeyi, pâk olabilmeyi Allah nasib etsin...

Ömrümüzü böyle güzel geçirip; güzel, sevaplı, verimli, başkalarının istifade edeceği faydalı işler yapıp, “Allah senden razı olsun, Allah ne muradın varsa versin!” diye, herkesin candan dualarını alıp, Rabbimizin huzuruna, sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmayı nasip etsin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin... Evliyası zümresine dahil eylesin...

Bi-hürmeti esrarı sûreti’l-fâtihah!..

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

01. 04. 1991 - Coburg Melbourne / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

